

Poskiontelolaatta

Välillä pistää niin vihaksi kun lukee tekstejä, joissa viljellään käsittämätöntä ammattijargonia ja tuntemattomia lyhenteitä. Jos itse kirjoitan teknistä tekstiä toiselle betonirakenteiden suunnittelijalle, ammattislangi säästää paljon sanoja ja lienee ihan paikallaan. Monesti yritämme teksteillämme viestittää lukijalle jotain. Jos lukija tuntee itsensä hölmöksi, kun ei ymmärrä käytettyjä sanoja ja lyhenteitä, ei mene asiammekaan perille.

Juuri nyt hiertää EEJ, MRL-uudistus, GWP ja KIRA-ala. Rakentamisen edunvalvonnassa nämä ovat ihan selviä asioita, mutta monen ulkopuolisen katse muuttuu lasittuneeksi, kun kuulee keskustelussa näitä termejä.

On myös termejä, joilla on monta merkitystä ja jotka yleensä pysyvät oikeassa merkityksessään vain asiayhteyden perusteella. Yksi esimerkki on ETA, joka tarkoittaa sekä Euroopan talousaluetta että eurooppalaista teknistä arviointia. Joissain piireissä ja pienillä kirjaimilla kirjoitettuna sillä voidaan viitata myös aiottuun saapumisaikaan.

Tuntuu kuitenkin, että kestävään kehitykseen liittyvät asiat ovat vieneet jargon-ongelman jo seuraavalle tasolle. Ala, jonka terminologia on vasta rakentumassa, on hedelmällinen kasvualusta uusille termeille ja lyhenteille.

Taannoin keskusteltiin A4:stä: yksi ajatteli sen tarkoittavan paperikokoa, suurin osa muista osallistujista automallia, mutta keskustelun aloittaja tarkoittikin rakentamisvaiheen ympäristövaikutuksia. On ymmärrettävää, että ympäristövaikutusten arviointeja tekeville moduulien tunnuksat ovat ihan selvät, mutta suurimmalle osalle muista eivät.

Toinen esimerkki on DfD, joka tarkoittaa purettavaksi suunnittelua. Ensimmäisessä on kolme tavua ja jälkimmäisessä yhdeksän. Tehokkuudestaan huolimatta lyhenne ei kerro mitään ja varsinainen termi kaiken.

Termit, joille otetaan käyttöön uusia merkityksiä, ovat vielä hankalampia. Väärinymmärryksen vaara on silloin suuri. Tästä esimerkkinä vaikka hiilijalanjälkeä seurannut hiilikädenjälki. Kädenjälki-sanalla oli ennestään jo hyvin tunnettu merkitys, joka ei ole linjassa jalanjälki-sanansa kanssa. Niin se vaan tupsahti termiksi hiilijalanjäljen rinnalle.

Mainonnassa näitä vastuullisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä termejä suitetaan EU-tason ohjeilla. Kiellettyjä ovat mm. "luonnon ystävä", "ilmastoneutraali", "ekologinen" ja jokaisen copywriterin ikisuosikki "ympäristöystävällinen". Myös sana "vihreä" on kielletty. Voisin kuvitella, että sitä saa käyttää, jos tuote on väriltään vihreä...

Varsinainen jargonin kuningas on sana "kestävä". Rakennesuunnittelija mieltää sen lujuusopilliseksi termiksi. Rakennusfysiikka-asiantuntija ajattelee sen liittyvän pitkäaikaiskestävyyteen. Kestävän kehityksen keskusteluissa se tarkoittaa taas laajaa kokonaisuutta, jolla on ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja inhimillinen ulottuvuus. Harvemmin käytetään enää merkitystä "mahdoton hävittää".

Kaikki sortuvat jargoniin joskus, mutta lyhentely kannattaa pitää minimissä silloin, kun ei ole varma kuulijakunnasta.

Joskus tuntemattomat termit herättävät tosissaan kummastusta. Vai mitä ajattelet ystäväni uudesta liikuntaharrastuksesta, jonka nimi on "WTF". Tai saattoivat kirjaimet olla jossain muussakin järjestyksessä... Tämän kolumnin otsikko taas syntyi erään ontelolaattoja tuntemattoman päässä ja antoi inspiraation koko tekstiin. •

Auli Lastunen

Eurokoodiasiantuntija
Rakennustuoteteollisuus RTT
auli.lastunen@rakennusteollisuus.fi

